

**NÁRODNÁ RADA OBČANOV
SO ZDRAVOTNÝM
POSTIHNUTÍM V SR**

Mosty inklúzie

Internetový časopis

Ročník 2017, číslo 07 (december)

Vydáva

Národná rada občanov so zdravotným postihnutím v SR
s finančnou podporou

Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Časopis je k dispozícii on-line i na stiahnutie na adrese www.nrozp-mosty.sk

Obsah

ÚVODNÍK.....	3
ZO ŽIVOTA ORGANIZÁCIÍ	4
Behanie s Achillom	4
BIVIO chystá kolaudáciu	5
Sebaobhajovanie – šanca pre ľudí s mentálnym postihnutím	7
TÉMY ČÍSLA.....	7
Agenda 2030: dlhodobé národné priority sú stanovené	7
Zmeny v oslobodení od povinnosti evidovať tržbu v elektronickej registračnej pokladnici osobami s ťažkým zdravotným postihnutím	10
Elektronické schránky povinne aj pre občianske združenia	12
Príprava hodnotenia plnenia Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020	13
AKTUÁLNA LEGISLATÍVA	14
Oslobodenie príjmov z charitatívnej reklamy od dane.....	14
Prístupnosť čísla tiesňového volania 112 pre osoby so zdravotným postihnutím	15
Zmeny v uplatňovaní asignácii dvoch percent dane z príjmu	18
Sociálna ekonomika a sociálne podniky	19
Zodpovednosť riaditeľa a členov správnej rady neziskovej organizácie	22
AKO TO FUNGUJE V EÚ A VO SVETE	24
Dvadsať zásad Európskeho piliera sociálnych práv.....	24
Európsky akt o prístupnosti – stále nie sme spokojní	28
Stanovisko EDF k návrhu revízie nariadenia o právach a povinnostiach cestujúcich v železničnej doprave (1371/2007).....	30
BUDE VÁS ZAUJÍMAŤ	31
Aj v oblasti zdravotného postihnutia sa udeľuje Nobelova cena	31
Posunky.sk: Prekladový slovník slovenského jazyka - slovenského posunkového jazyka	33
Pohotovostné identifikačné náramky s použitím on-line zdravotnej karty	35

ÚVODNÍK

Vážení čitatelia,

V poslednom čísle v roku 2017 vám prinášame veľkú dávku informácií o zmenách v legislatíve. Či už takej, ktorá prináša nové možnosti (napríklad oslobodenie príjmov z charitatívnej reklamy od dane, možnosť poslať záchranárom na telefónne číslo 112 SMSku alebo ktoré môže ponúknuť pripravovaný zákon o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch). Alebo takej, ktorá pre mnohým bude znamenať nové povinnosti (napríklad pri používaní elektronickej registračnej pokladnice a podobne).

V Mostoch inklúzie však nájdete aj príbeh Yetnebersh Nigussie z Etiópie, ktorá dostala takzvanú alternatívnu Nobelovu cenu. Táto obetavá žena sa stala inšpiráciou pre množstvo ďalších ľudí pri presadzovaní práv a inklúzie ľudí so zdravotným postihnutím. Aspoň touto cestou ju nadácia Right Livelihood Award, ktorá každoročne cenu udeľuje, ocenila za to, že ľuďom so zdravotným postihnutím pomáha uvedomovať si celý ich potenciál a dokázala priniesť zmenu v zmýšľaní spoločností.

Tiež si prečítate, ako sa darí projektu vzdelávania a zamestnávania mladých ľudí s mentálnym postihnutím BIVIO a s koho podporou sa medzinárodný tím nevidiacich a slabozrakých bežcov a ich sprievodcov zúčastnil bežeckého maratónu vo Viedni či v Budapešti. A tiež tom, že k dispozícii je nový slovník slovenského jazyka - slovenského posunkového jazyka.

Prajeme vám krásne a pevne veríme, že aj užitočné čítanie.

V nastávajúcom roku 2018 sa Vám ozveme už s tradičným meškaním. Budeme sa však usilovať, aby to bolo skôr ako získame projektové prostriedky na podporu vydávania nášho časopisu.

Redakcia

ZO ŽIVOTA ORGANIZÁCIÍ

Behanie s Achillom

„Dnes sa mi akosi nechce...“ Veľmi častá fráza, ktorú si každý z nás určite z času na čas povie. Často sa nám spomínaná vetička vynorí v hlave, aj keď sa máme niekam fyzicky presúvať.

Navyše v prípade snehu alebo dažďa naše telo ešte o to viac protestuje.

Tendenciu ku sedavému spôsobu života môžeme považovať za celosvetový fenomén. Ľudí od dlhodobého vysedávania neodstraší ani to, že takýto životný štýl môže spôsobovať vznik kardiovaskulárnych ochorení, rakoviny či diabetu.

Šport pre všetkých

Aby sa ľudia so zdravotným postihnutím mohli plnohodnotne zapájať do rôznych športových aktivít, je tu určitá potreba ich priebežného sprístupňovania a v neposlednom rade i motivovania samotných záujemcov.

Navyše ani každá krajina v tomto smere neponúka rovnaké podmienky. Zatiaľ čo v rozvojových krajinách je absolútny nedostatok športových aktivít pre osoby so zdravotným postihnutím, aj v západných krajinách je stále nutná osveta a práca na sprístupňovaní jednotlivých druhov športov.

Achilles International je pôvodne americká nezisková organizácia, ktorej cieľom je propagovať športové aktivity (predovšetkým beh) medzi jednotlivcami so zdravotným postihnutím i bez postihnutia.

Maďarská pobočka je tu pre viaceré krajiny

Ide o veľmi aktívnu organizáciu so svojimi pobočkami vo viacerých Európskych krajinách – konkrétne vo Francúzsku, Nemecku, Poľsku a Nórsku.

V roku 2016 vznikla pobočka Achilles International aj v Maďarsku. Jej hlavnou ambíciou je v súlade so základnou filozofiou Achilles International vytvárať plne inkluzívne tímy zložené z bežcov so zrakovým postihnutím a ich sprievodcov bez tohto postihnutia a aktívna účasť na verejných bežeckých podujatiach.

Keďže každá Európska krajina nemá svoju vlastnú špecifickú bežeckú organizáciu, k maďarskej pobočke Achilles International sa pripájajú bežci so zrakovým postihnutím a ich sprievodcovia aj z iných krajín, akými sú Slovensko, Veľká Británia, Nemecko či Dánsko.

Väčší medzinárodný tím nevidiacich a slabozrakých bežcov a ich sprievodcov sa už napríklad zúčastnil maratónu vo Viedni či maratónu v Budapešti.

Absolútnym vrcholom roka bola účasť bežcov so zrakovým postihnutím na svetoznámom maratóne v New Yorku (the New York City Marathon), ktorý sa pravidelne uskutočňuje v novembri.

Nechýbali tu ani slovenskí nevidiaci a slabozrakí bežci – ak si chcete prečítať osobnú výpoveď a dojmy jedného z bežcov, nájdete ich [na internete](#).

Nové priateľstvá

Účasť na medzinárodných bežeckých podujatiach s Achillesom zväčša predstavuje celovikendovú akciu. Okrem samotného behu tu vznikajú nové medzinárodné priateľstvá a uskutočňujú sa neformálne rozhovory na rôzne bežecké i nebežecké témy. Pre sprievodcov je to navyše vynikajúca príležitosť zistiť napríklad aj to, že nie sú úplne všetci nevidiaci rovnakí, že nemajú všetci prirodzene lepší sluch či nadprirodzené schopnosti – iba, že sú to hlavne ľudia s rôznymi osobnosťami a prejavmi.

Šport nepochybne láme bariéry v spoločnosti, umožňuje zážitok osobného úspechu a je tiež i nástrojom pre budovanie silnej komunity. Ľudia so zrakovým postihnutím sú vždy na spomínaných bežeckých podujatiach vítaní, a to aj tí, ktorí sa chcú zapojiť možno len do kratších bežeckých disciplín.

Viac informácií o organizácii Achilles International možno nájsť [na jej webe](#).

Tímea Hóková

Šport nepochybne láme bariéry v spoločnosti, umožňuje zážitok osobného úspechu a je tiež i nástrojom pre budovanie silnej komunity.
FOTO - ACHILLES INTERNATIONAL FACEBOOK

BIVIO chystá kolaudáciu

Ambiciózny a najmä užitočný projekt BIVIO sa blíži do finálnej fázy rekonštrukcie. Pripravuje ho Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím a aktuálne sa pripravuje na kolaudáciu objektu.

„Paralelne so stavebnými prácami sme začali pracovať s prvými klientmi centra – mladými ľuďmi s mentálnym postihnutím, ktorí budú v centre získavať pracovné zručnosti,“ hovorí projektový manažér Marián Horanič. V súčasnosti sa venujú teoretickej príprave na zamestnanie, rozvoju komunikačných zručností, učia sa angličtinu.

BIVIO má byť vzdelávacím centrom, kde sa budú ľudia s mentálnym postihnutím učiť pracovať – vyučia sa tu za pomocných kuchárov, čašníkov,

chyžné... A zároveň získajú aj pracovné príležitosti. Prevádzky hotela, reštaurácie a pracovne budú slúžiť širokej verejnosti.

Na Slovensku pridali vzdelávanie

BIVIO je na Slovensku jedinečný projekt. Združenie pri jeho plánovaní hľadalo inšpiráciu aj v zahraničí. „Vzhľadom na to, že sme členskou organizáciou Inclusion Europe, máme čulé kontakty s podobnými organizáciami v zahraničí. Navštívili sme ubytovacie zariadenia, reštaurácie, práčovňu, drevársky podnik v Nemecku a Taliansku. Vieme o tom, že podobné podnikateľské subjekty, kde pracujú aj ľudia s mentálnym postihnutím, existujú vo viacerých krajinách Európy,“ vysvetľuje Horanič.

Na Slovensku k podnikateľskému modelu pridali nový prvok – a síce využiť ich okrem priameho zamestnávania ľudí s mentálnym postihnutím aj ako školiace pracoviská, na ktorých sa budú ďalší ľudia s mentálnym postihnutím v reálnych podmienkach pripravovať na zamestnanie na otvorenom trhu práce.

Výber prevádzok – penzión, reštaurácia a práčovňa – nebol náhodný. Práve segment služieb pre verejnosť sa v zahraničí dlhodobo ukazuje ako najperspektívnejší v zamestnávaní ľudí s mentálnym postihnutím. Ide totiž o zamestnania, ktoré sú menej atraktívne pre bežnú populáciu a zároveň ide o relatívne jednoduché manuálne povolania.

Využijú doterajšie skúsenosti

Centrum začali fyzicky budovať v roku 2015. V rámci pripravovaných prevádzok by samotné združenie malo natrvalo zamestnať minimálne päť ľudí s mentálnym postihnutím. „V jednom čase budeme na zamestnanie pripravovať desať mladých ľudí, ktorým sa budeme snažiť priebežne nájsť miesto na trhu práce,“ hovorí Horanič. Pri hľadaní pracovných miest a umiestňovaní ľudí na otvorenom trhu práce chcú využiť veľké skúsenosti Agentúry podporovaného zamestnávania. „Veríme, že do karát nám hrá aj aktuálna situácia na trhu práce, kedy je deklarováný nedostatok pracovných síl práve aj na miestach, na ktoré chceme ľudí s mentálnym postihnutím pripravovať,“ dodáva manažér.

Na jar by sa mohli sťahovať

Ak sa podarí objekt skolaudovať a uviesť do prevádzky podľa plánu, v centre by mohli začať pracovať už počas apríla. Podstatnú časť zdrojov združenie získalo od hlavného sponzora Nadácie Velux. Menšie sumy sa podarilo získať od viacerých nadácií pracujúcich na Slovensku, z verejných zdrojov a aj prostredníctvom verejnej zbierky a finančných darov. Stále však nie je vykrytá celá potrebná suma, čo podľa Horaniča znamená, že sa realizátori nezaobídu bez úveru.

Určité očakávania prináša aj nový zákon o sociálnej ekonomike. „Spoliehame sa na to, že zákon o sociálnej ekonomike bude pre nás osožný. Vzhľadom na to, že ešte nevieme, ako bude implementácia zákona vyzeráť v praxi, nemôžeme zodpovedne povedať, nakoľko nám bude skutočne užitočný. Napriek tomu, že máme skôr pozitívne očakávania, sledujeme aj obavy v súvislosti s týmto zákonom, ktoré vyjadrujú ľudia, ktorí so sociálnou ekonomikou už majú skúsenosti,“ dodáva Horanič.

Halka Tytykalová

Sebaobhajovanie – šanca pre ľudí s mentálnym postihnutím

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike počas roka 2017 uskutočnilo projekt Sebaobhajovanie – šanca pre ľudí s mentálnym postihnutím.

Ľudia s mentálnym postihnutím sú vzhľadom na špecifiká svojho postihnutia, skupinou, ktorá je veľmi často diskriminovaná prakticky vo všetkých oblastiach života napriek tomu, že rovnoprávnosť je garantovaná významnými ľudsko-právnymi dokumentmi.

Iba veľmi komplikovane a pomaly sa darí ľuďom s mentálnym postihnutím plnohodnotne sa zapájať do života spoločnosti. Problémom však nie je iba neochota a odmietanie zo strany bežnej populácie, ale aj nedostatok vedomosti ľudí s mentálnym postihnutím o svojich právach a o spôsoboch, ako ich presadzovať.

A práve uskutočnený projekt bol zameraný na to, aby sa posilnili kapacity ľudí s mentálnym postihnutím v obhajobe a presadzovaní ľudských práv.

„Pripravili a uskutočnili sme kurz zameraný na oboznámenie sa so základnými ľudskými právami a s metódami, ako ich presadzovať a obhajovať. Kurzu sa zúčastnili tri skupiny sebaobhajcov, ktoré sa pravidelne stretávali v centrále,“ hovorí Marián Horanič zo združenia.

Okrem toho, že združenie organizovalo pravidelné stretnutia sebaobhajcov, jeho zamestnanci spracovali aj publikáciu Sebaobhajovanie – od myšlienky k činom. Ide o príručku (nielen pre odborníkov), ktorá prináša praktické návody, ako vytvoriť a koordinovať skupiny sebaobhajcov.

(red)

Poznámka: Realizované s finančnou podporou Ministerstva spravodlivosti SR v rámci dotačného programu na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie. Za obsah tohto dokumentu je výlučne zodpovedná PhDr. Iveta Mišová.

TÉMY ČÍSLA

Agenda 2030: dlhodobé národné priority sú stanovené

[Agenda 2030](#) pre udržateľný rozvoj (Ďalej len „Agenda 2030“) je základným dokumentom prebiehajúceho procesu tvorby podmienok na zabezpečenie stabilného a dlhodobého strategického rozvoja Slovenska. Máme množstvo stratégií, plánov a programov rozvoja, ktoré sú nedostatočne navzájom previazané, príliš rezortné a niekedy až protichodné. Práve Agenda 2030 by mala pomôcť prekonať tieto nedostatky.

Efektívna a úspešná implementácia Agendy 2030 si vyžaduje zainteresovanosť štátneho, súkromného, akademického a mimovládneho sektora vrátane širokej verejnosti.

Vláda SR [uznesením č. 350/2017](#) schválila [postup vnútroštátnej implementácie Agendy 2030](#) a zriadenie [Rady vlády pre Agendu 2030](#) (ďalej len „Rada“).

V decembri zasadli prvýkrát

Prvé zasadnutie Rady sa uskutočnilo 12. decembra 2017. Predseda Rady Peter Pelegríni, podpredseda vlády pre investície a informatizáciu na začiatku zasadnutia predstavil Agendu 2030 ako prostriedok k definovaniu dlhodobých priorít Slovenska založených na vízii, v akej krajine chceme v roku 2030 žiť.

Konštatoval, že len vďaka jasne definovaným prioritám a alokácii obmedzených zdrojov na tieto priority budeme schopní čeliť najkomplexnejším výzvam budúcnosti.

Zdôraznil potrebu zefektívniť medzirezortnú koordináciu a vybudovať funkčný inštitucionálny rámec, ktorý bude centrálné koordinovať všetky aktivity súvisiace so strategickým plánovaním a riadením.

Rada schválila [„Východiská prípravy národných priorít implementácie Agendy 2030“](#) a [„Návrh participatívneho procesu určenia národných priorít implementácie Agendy 2030“](#).

Dlhodobé priority

Splnomocnenec vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti Martin Gierl označil Agendu 2030 za výnimočnú príležitosť na určenie dlhodobých priorít rozvoja krajiny, ktorá sa nemusí tak skoro zopakovať. Zdôraznil, že verejná politika, taká významná ako súbor dlhodobých priorít, musí byť tvorená participatívne a v súlade s princípmi otvoreného vládnutia.

V spolupráci s Prognostickým ústavom SAV a s analytickými jednotkami ústredných orgánov štátnej správy bol vypracovaný dokument „Východiská prípravy národných priorít implementácie Agendy 2030“. Obsahuje návrh prioritizácie cieľov udržateľného rozvoja na základe ich relevancie pre Slovenskú republiku.

Výsledkom je návrh piatich prioritných oblastí implementácie Agendy 2030, ktorý je však potrebné chápať len ako prvotný expertný vstup do následnej širokej verejnej diskusie. Finálna podoba národných priorít implementácie Agendy 2030 bude určená v participatívnom procese pri zapojení predstaviteľov všetkých zainteresovaných aktérov, ktorý sa uskutoční v januári až v apríli 2018.

Päť prioritných tém

Navrhnuté sú tieto prioritné témy a ich zameranie:

Udržateľný ekonomický rast pri starnúcej populácii a v meniacom sa globálnom prostredí

- Udržanie konvergenčného procesu s jadrom EÚ.
- Prechod na intenzívne zdroje ekonomického rastu (technologické a organizačné inovácie).
- Reštrukturalizácia odvetví smerom k vyššej pridanej hodnote.
- Zabezpečenie fiškálnej udržateľnosti.

- Generovanie verejných príjmov na udržanie sociálnych služieb štátu pri starnutí populácie.
- Smerovanie k obehovej ekonomike, ekologickej výrobe a spotrebe za znižovania dotácií do problematických odvetví a internalizácie externých sociálnych a environmentálnych nákladov.

Vzdelanie pre udržateľný rozvoj

- Zlepšovanie kvality základného školstva a výsledkov žiakov v medzinárodnom testovaní.
- Zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania, rovnakých príležitostí pre všetky deti a možnosti sociálnej mobility.
- Zvyšovanie efektívnosti trhu práce, vytváranie pracovných miest a zabezpečenie pracovných príležitostí pre všetky skupiny obyvateľov. Znižovanie štrukturálneho nesúladu medzi ponukou pracovnej sily a dopytom trhu práce, ako aj nedostatočnej pripravenosti pracovnej sily.
- Zabezpečenie rovného prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu a k celoživotnému vzdelávaniu pre všetkých.
- Zabránenie odlivu mozgov.

Dobré zdravie a kvalita života

- Zabezpečenie zdravého života a podpora blahobytu pre všetkých vo všetkých vekových kategóriách zlepšením zdravotného stavu obyvateľstva podporou, ochranou verejného zdravia a prevenciou ochorení zabezpečením univerzálneho prístupu ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti.
- Kvalitné životné prostredie, potravinová bezpečnosť, udržateľné a ekologické poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo, dostatočná a kvalitná výživa obyvateľstva ako faktor zdravia a zároveň ekonomická príležitosť.
- Bezpečnosť obyvateľov pred vonkajšími a vnútornými rizikami a ochrana kľúčovej kritickej infraštruktúry v sektore zdravia.

Udržateľné sídla a krajina v kontexte zmeny klímy

- Riešenie problému zmeny klímy cestou znižovania emisií skleníkových plynov a spotreby fosílnych palív.
- Zabezpečenie spoľahlivej, udržateľnej, modernej a cenovo dostupnej energie.
- Smerovanie k udržateľnej mobilite so zníženou spotrebou fosílnych palív a zmenou spôsobu a rozsahu dopravy.
- Udržateľné využívanie ekosystémov, zachovanie biodiverzity a podpora adaptačných opatrení na zmenu klímy.
- Zabezpečenie udržateľného, spoľahlivého a moderného systému energie pre všetkých.
- Vytváranie podmienok pre inteligentné mestá a inteligentnú infraštruktúru.

Eliminácia chudoby a sociálna inklúzia

- Zníženie sociálnych a ekonomických nerovností medzi jednotlivými skupinami obyvateľstva.
- Integrácia marginalizovanej rómskej populácie.

- Zabezpečenie prístupu k zdravotne nezávadnej vode pre všetkých.
- Zabránenie inštitucionálnej diskriminácii chudobných ľudí a stigmatizovaných etnických menšín a zabezpečenie nediskriminačného prístupu k sociálnym a zdravotníckym službám.
- Vytvorenie inštitucionálneho rámca pre spravodlivé prerozdelenie disponibilných zdrojov.

Priblížiť sa komunitám

V uvedenom dokumente sa okrem iného píše o aktuálnej situácii na Slovensku. „V podmienkach SR v oblasti sociálnych služieb výrazne prevláda tradičný inštitucionálny model. Z toho dôvodu je nevyhnutné postupne transformovať tento systém smerom k rozvoju systému sociálnych služieb a systému náhradnej starostlivosti, ktoré sú založené na komunitnej báze. Doposiaľ však deinštitucionalizácia veľkokapacitných zariadení a služieb prebieha pomaly, komunitné služby sú nedostatočne rozvinuté.“

V rámci podpory osôb so zdravotným postihnutím je podľa dokumentu nevyhnutné vytvárať podmienky pre uplatňovanie rovnosti príležitostí, prijímania opatrení na prevenciu a prekonávanie rôznych foriem znevýhodnení a boja proti diskriminácii.

„Napriek týmto konštatovaniam nemôžeme byť spokojní s navrhovanými prioritami z hľadiska potrieb osôb so zdravotným postihnutím. Participatívny proces tvorby finálnych priorít implementácie Agendy 2030 však otvorí priestor na dôslednejšie zapracovanie do týchto priorít práv deklarovaných v dohovore o právach osôb so zdravotným postihnutím. To si však bude vyžadovať aj vysokú angažovanosť a iniciatívu ľudí so zdravotným postihnutím a ich organizácií,“ hovorí predseda Národnej rady občanov so zdravotným postihnutím v SR Branislav Mamojka.

O Agende 2030 z hľadiska práv osôb so zdravotným postihnutím sme písali v Mostoch inklúzie č. 2/2017.

(red)

Zmeny v oslobodení od povinnosti evidovať tržbu v elektronickej registračnej pokladnici osobami s ťažkým zdravotným postihnutím

Národná rada SR schválila návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 289/2008 Z. z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice.

V rámci 2. čítania návrhu zákona v Národnej rade SR si poslanci výboru pre financie a rozpočet osvojili a poslanci v pléne schválili pozmeňujúci návrh poslanca Radovana Baláža, ktorý obmedzuje oslobodenie od povinnosti evidovať tržbu v elektronickej registračnej pokladnici alebo vo virtuálnej registračnej pokladnici (ďalej tiež „registračná pokladnica“) osobami s ťažkým zdravotným postihnutím.

Ako to bolo doteraz

Doposiaľ bola od povinnosti evidovať tržby v registračnej pokladnici oslobodená osoba s ťažkým zdravotným postihnutím i v prípade, ak tržbu za tovar

alebo služby preberala osoba, ktorá nebola osobou s ťažkým zdravotným postihnutím.

Využívali to podnikatelia, ktorí sú osobou s ťažkým zdravotným postihnutím, ale zamestnávali ďalšie osoby, ktoré preberali tržbu, pričom neboli osobou s ťažkým zdravotným postihnutím. To sa s účinnosťou od 1. januára 2018 mení.

Čo sa mení

Podľa § 3 ods. 2 písm. a) bod 8 zákona povinnosť evidovať tržbu v elektronickej registračnej pokladnici alebo vo virtuálnej registračnej pokladnici sa nevzťahuje na predaj tovaru fyzickou osobou s ťažkým zdravotným postihnutím; to neplatí, ak za takúto osobu prijíma tržbu fyzická osoba, ktorá nie je fyzickou osobou s ťažkým zdravotným postihnutím.

Rovnako, podľa § 3 ods. 2 písm. b) bod 1 zákona povinnosť evidovať tržbu v elektronickej registračnej pokladnici alebo vo virtuálnej registračnej pokladnici sa nevzťahuje na služby poskytované fyzickou osobou s ťažkým zdravotným postihnutím; to neplatí, ak za takúto osobu prijíma tržbu fyzická osoba, ktorá nie je fyzickou osobou s ťažkým zdravotným postihnutím.

V odôvodnení tejto zmeny sa uvádza: „Z dôvodu eliminácie krátenia prijatých tržieb sa upravuje výnimka z povinnosti evidencie tržieb tak, že táto výnimka sa bude vzťahovať výlučne na prípady, ak tržbu za predaný tovar prijíma sám podnikateľ, ktorý je fyzickou osobou s ťažkým zdravotným postihnutím a držiteľom preukazu fyzickej osoby s ŤZP alebo ŤZPS alebo ak tržbu za predaný tovar prijíma jeho zamestnanec alebo iná osoba, ktorí musia byť taktiež fyzickou osobou s ťažkým zdravotným postihnutím a držiteľom preukazu fyzickej osoby s ŤZP alebo ŤZPS.“

Oznam o oslobodení od používania registračnej pokladnice

Zákon bol doplnený o ustanovenie zavádzajúce povinnosť verejne informovať o skutočnosti, že na danú prevádzku sa nevzťahuje povinnosť používať registračnú pokladnicu, pokiaľ tomu tak v skutočnosti je.

Podnikateľ, na ktorého sa nevzťahuje povinnosť evidovať tržbu, je povinný na každom predajnom mieste sprístupniť oznámenie, v ktorom uvedie, že nie je povinný používať elektronickej registračnej pokladnicu alebo virtuálnu registračnej pokladnicu tak, aby toto oznámenie bolo pre kupujúceho jednoznačné, zrozumiteľné, ľahko prístupné a dobre čitateľné.

Ak podnikateľ nemá povinnosť používať elektronickej registračnej pokladnicu alebo virtuálnu registračnej pokladnicu, je povinný mať na predajnom mieste na účely kontroly preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím alebo preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom alebo úradne osvedčenú fotokópiu týchto preukazov.

Čo si treba zapamätať

Podnikatelia, ktorí sú osobami s ťažkým zdravotným postihnutím, a doposiaľ na evidenciu tržieb neboli povinní používať registračnej pokladnicu, nemusia naďalej evidovať tržby v registračnej pokladnici, pokiaľ budú tržby preberať sami alebo preberaním tržby poveria inú osobu, ktorá ale tiež musí byť osobou s ťažkým zdravotným postihnutím.

Pokiaľ od 1. januára 2018 bude za nich preberať tržbu osoba, ktorá nie je osobou s ťažkým zdravotným postihnutím, kontrolné orgány to budú považovať za nedodržanie povinnosti evidovať tržby v registračnej pokladnici. Zákon neobsahuje žiadnu výnimku pre prípad, že podnikateľ s ťažkým zdravotným postihnutím nemôže po určitú dobu tržby osobne preberať.

Otestovali sme prístupnosť virtuálnej registračnej pokladnice

Popísané obmedzenie výnimky predstavuje serióznu prekážku pre podnikateľov s ťažkým zdravotným postihnutím, najmä tých bez zamestnancov alebo s malým počtom zamestnancov bez ťažkého zdravotného postihnutia.

Aspoň pre časť z nich sa ponúka ako riešenie použitie virtuálnej registračnej pokladnice, ak by bola pre nich prístupná. Virtuálna pokladnica však nie je prístupná. Preto budeme presadzovať jej úplné sprístupnenie. Sme presvedčení, že by to nemal byť principiálny technický problém, lebo virtuálna registračná pokladnica je aplikácia na webovom sídle Finančného riaditeľstva SR a využíva sa aj prostredníctvom mobilnej aplikácie.

Predpokladáme, že nám v tom pomôže práve zavedená obmedzujúca zákonná povinnosť používať registračnú pokladnicu ako aj už dnes platný výnos MR SR č. 55/2014 Z.z. o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy, smernica EÚ č. 2012/2016 o prístupnosti webových sídiel a mobilných aplikácií verejných inštitúcií ako aj Tallinská deklarácia o e-governmente prijatá na stretnutí ministrov EÚ 6. októbra 2017. Pre nás je neprijateľné, aby štát ukladal svojim občanom povinnosti, ktoré nemôžu plniť z dôvodu ich zdravotného postihnutia.

Milan Měchura

Elektronické schránky povinne aj pre občianske združenia

Aj právnické osoby, ktoré sa nezapisujú do obchodného registra, budú musieť povinne využívať elektronickú schránku, hlavne na prijímanie úradných rozhodnutí. Ide teda aj o občianske združenia, neziskové organizácie, nadácie a pod.

Podrobné informácie o aktivácii a používaní elektronických schránok nájdete na Ústrednom portáli verejnej správy v [časti o elektronických schránkach](#). V tomto článku uvádzame len základné informácie a dôležité upozornenia.

Do konca apríla

Právnické osoby, ktoré sa nezapisujú do obchodného registra, sú oprávnené do 30. apríla 2018 dobrovoľne si aktivovať elektronickú schránku za účelom doručovania úradných rozhodnutí.

Ak si aktiváciu nevykonajú do uvedeného termínu dobrovoľne, vykoná aktiváciu na doručovanie automaticky Úrad vlády Slovenskej republiky dňom 1. mája 2018 bez ich súhlasu.

Úradné rozhodnutia budú doručované do elektronickej schránky aktivovanej na doručovanie, s výnimkou tých, ktoré podľa zákona musí orgán verejnej moci vykonávať výlučne v listinnej podobe. Aktivovaním elektronickej schránky však samotným právnickým osobám nevzniká povinnosť zasielať svoje dokumenty výlučne prostredníctvom aktivovanej elektronickej schránky.

Ako to funguje

Prístup do elektronickej schránky právnickej osoby bude mať jej štatutárny zástupca alebo člen štatutárneho orgánu. Štatutárny zástupca môže udeliť právo na prístup do elektronickej schránky aj inej osobe.

Do elektronickej schránky sa prihlasuje prostredníctvom [Ústredného portálu verejnej správy](#). Na prístup do elektronickej schránky je potrebný elektronický občiansky preukaz s čipom, bezpečnostný osobný kód (BOK) a čítačka kariet, ktoré sa vybavujú na oddelení dokladov okresného riaditeľstva polície. Tiež je potrebné nainštalovať do počítača softvér, ktorý je na stiahnutie na uvedenom portáli.

Pozor na tzv. fikciu doručenia

Vzhľadom na to, že do elektronickej schránky budú môcť orgány verejnej moci doručovať elektronické úradné rozhodnutia, upozorňujeme na potrebu dôslednej a pravidelnej kontroly doručenej pošty do elektronickej schránky. Pri niektorých rozhodnutiach sa totiž môže uplatňovať tzv. fikcia doručenia, a teda nebude rozhodujúce, či sa adresát o doručenom rozhodnutí dozvedel alebo nie.

Preto je vhodné v nastavení elektronickej schránky zapnúť notifikáciu doručených správ. Potom bude na e-mailovú adresu určenú vlastníkom elektronickej schránky zaslaný oznam o každej správe doručenej do elektronickej schránky.

Tiež je dôležité, aby štatutárny zástupca organizácie mal elektronický občiansky preukaz s čipom už pred 1. májom 2018.

(red)

Príprava hodnotenia plnenia Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020

[Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 - 2020](#) (ďalej len „Národný program“) bol schválený uznesením vlády č. 25 z 15. januára 2014, ktoré ukladá aj jeho hodnotenie každé dva roky.

Prvá [Správa o plnení opatrení vyplývajúcich z Národného programu](#) a návrh na jeho aktualizáciu za obdobie rokov 2014 a 2015 bola schválená uznesením vlády Slovenskej republiky č. 587 zo 14. decembra 2016. Do tejto správy boli zapracované aj [odporúčania výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím](#) adresované vláde SR vydané v apríli 2016 na záver hodnotenia implementácie dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím na Slovensku.

Subjekty zodpovedné za plnenie úloh Národného programu sú povinné predložiť Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny SR odpočet plnenia úloh za roky 2016 a 2017 s návrhom na jeho aktualizáciu a ďalšie doplnenia úloh do 31. marca 2018. Minister práce, sociálnych vecí a rodiny má následne povinnosť predložiť správu o plnení Národného programu na rokovanie vlády do 30. septembra 2018.

Cieľom je kvalitne pripraviť hodnotiacu správu. Preto zodpovedné subjekty a členovia pracovnej skupiny pre Národný program, medzi ktorými je aj NROZP a

ďalšie organizácie osôb so zdravotným postihnutím, predložia prvé verzie svojich hodnotení a návrhov do 31. 1. 2018.

Na základe metodiky k odpočtu plnenia opatrení za roky 2016 a 2017 budú materiály predkladané v predpísanej štruktúre samostatne pre stav plnenia opatrenia, zmenu opatrenia a zaradenie novej úlohy.

V prípade návrhov nových opatrení zorganizuje Hlavné kontaktné miesto pre dohovor stretnutie na prediskutovanie opatrenia s navrhovateľom, so zodpovedným gestorom a prípadne aj so spoluzodpovednými gestormi alebo spolupracujúcimi subjektmi.

(red)

AKTUÁLNA LEGISLATÍVA

Oslobodenie príjmov z charitatívnej reklamy od dane

Novelou zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov sa s účinnosťou od 1. januára 2018 zavádza inštitút charitatívnej reklamy.

Po asignácii dane z príjmov je to ďalší pilier pre financovanie mimovládnych neziskových organizácií.

Čo je charitatívna reklama

Charitatívna reklama je reklama určená na charitatívne účely, ktorú zadá podnikateľský subjekt organizácii nezriadenej alebo nezaloženej na podnikanie, pričom príjem z tejto reklamy je do výšky 20 000 eur za príslušné zdaňovacie obdobie oslobodený od dane z príjmov.

Podnikateľ, ktorý vynaložil financie na takúto reklamu, môže tieto výdavky zahrnúť do daňových výdavkov, ale až po ich zaplatení.

Ktoré organizácie si môžu uplatňovať oslobodenie od dane z príjmu za charitatívnu reklamu

Oslobodenie od dane z príjmu za charitatívnu reklamu si môžu uplatniť organizácie nezriadené alebo nezaložené na podnikanie, ktorými sú:

- občianske združenia,
- nadácie,
- neinvestičné fondy,
- neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby.

Na aké účely sa môžu príjmy z charitatívnej reklamy použiť

Príjmy z charitatívnej reklamy je ich prijímateľ povinný použiť len na všeobecne prospešné účely, na ktoré je možné použiť príjmy z podielu zaplatenej dane;

ide o nasledujúce účely:

- a) ochrana a podpora zdravia; prevencia, liečba, resocializácia drogovu závislých v oblasti zdravotníctva a sociálnych služieb,
- b) podpora a rozvoj športu,
- c) poskytovanie sociálnej pomoci,
- d) zachovanie kultúrnych hodnôt,
- e) podpora vzdelávania,
- f) ochrana ľudských práv,
- g) ochrana a tvorba životného prostredia,
- h) veda a výskum,
- i) organizovanie a sprostredkovanie dobrovoľníckej činnosti.

Príjmy z charitatívnej reklamy je ich príjemca povinný použiť na vyššie uvedené účely najneskôr do konca roka nasledujúceho po roku, v ktorom tieto príjmy prijal.

Ak príjemca do uplynutia tejto lehoty nepoužije príjmy z charitatívnych reklám na vyššie uvedený účel, je povinný zahrnúť tieto príjmy alebo ich nepoužitú časť do základu dane najneskôr v zdaňovacom období, v ktorom uplynie táto lehota.

Milan Měchura

Prístupnosť čísla tiesňového volania 112 pre osoby so zdravotným postihnutím

Novelou zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách a zákona č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme sa umožňuje zasielať na linku tiesňového volania č. 112 v prípade potreby i krátke textové správy (SMS).

Zákon o elektronických komunikáciách sa dopĺňa o ustanovenia, ktoré zabezpečia rovnaký prístup k tiesňovým službám poskytovaným občanom na číse tiesňového volania 112 aj pre osoby so zdravotným postihnutím prostredníctvom krátkych textových správ (SMS).

Za účelom zabezpečenia rovnakého prístupu k tiesňovým službám prostredníctvom SMS zákon ukladá rovnaké povinnosti podnikov prevádzkujúcich verejné elektronické komunikačné siete a koordinačných stredísk integrovaného záchranného systému ako pri volaniach na jednotné európske číslo tiesňového volania 112 pri rešpektovaní technologických odlišností medzi volaním a SMS.

Navrhované ustanovenia vyplývajú zo smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2009/136/ES, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2002/22/ES o univerzálnej službe a právach užívateľov týkajúcich sa elektronických komunikačných sietí a služieb.

Tieto navrhované úpravy sú v súlade s Národným programom rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020, konkrétne splnenie opatrenia NP 4.3.7. „Zabezpečiť prístup osobám so sluchovým postihnutím k číslu tiesňového volania 112“.

Požiadavky na službu

Zabezpečenie rovnakého prístupu k službám čísla tiesňového volania (ČTV) 112 pre osoby so zdravotným, predovšetkým sluchovým, postihnutím, ako majú ostatní účastníci v stave tiesne alebo pri mimoriadnych udalostiach vyžaduje splnenie nasledujúcich podmienok:

- prístup musí byť bezplatný,
- prístup musí byť neobmedzený,
- registrácia nie je potrebná,
- musí byť dostupná identifikácia účastníka a lokalizácia volajúceho,
- použitie čo najdostupnejších technických prostriedkov pre účastníkov.

Prijaté riešenie

Po vyhodnotení požiadaviek, po dôkladnom posúdení dostupných technológií a po konzultáciách so zástupcami združení osôb so zdravotným postihnutím bola ako primárny spôsob komunikácie určená SMS na ČTV 112 dostupná pre všetkých občanov aj cudzincov nachádzajúcich sa na území Slovenskej republiky bez potreby akejkoľvek registrácie.

O využití SMS rozhodol najmä fakt, že je to komunikačný nástroj dostupný všetkým držiteľom mobilného telefónu bez výnimky a takmer univerzálna znalosť jej používania medzi obyvateľmi. Výhodou SMS tiež je, že umožňuje komunikáciu aj na miestach, kde je taký slabý signál, že hlasové volanie nie je možné vykonať.

SMS môže tiež byť nástrojom, ktorý sa dá použiť na privolanie pomoci v tiesni v situáciách, keď nie je pre osobu v tiesni bezpečné hovoriť, napríklad v prípadoch napadnutia, únosu alebo domáceho násillia.

Právna úprava

V zákone o elektronických komunikáciách bolo novelizované ustanovenie § 43 ods. 11 písm. c) a § 57 ods. 10 a 11:

„Účastník verejnej telefónnej služby má právo

c) bezplatne volať na čísla tiesňových volaní vrátane jednotného európskeho čísla tiesňového volania „112“; to sa vzťahuje aj na užívateľov verejných telefónnych automatov. V prípade jednotného európskeho čísla tiesňového volania 112 má právo aj na zasielanie bezplatných SMS.

Pri tiesňových volaniach a SMS prijatých na jednotné európske číslo tiesňového volania 112 podnik môže získavať a spracovávať a je povinný bezplatne poskytovať koordináčnemu stredisku integrovaného záchranného systému alebo operačnému stredisku tiesňového volania identifikáciu volajúceho a lokalizačné údaje, a to aj vtedy, ak volajúci využíva službu zamedzenie prezentácie identifikácie volajúceho alebo nedal súhlas na spracovanie lokalizačných údajov.

Podnik je povinný pri tiesňových volaniach a SMS prijatých na jednotné európske číslo tiesňového volania 112 poskytnúť identifikáciu volajúceho

a) zobrazením telefónneho čísla,

b) zobrazením mena, priezviska a adresy trvalého pobytu alebo obchodného mena a sídla, alebo miesta podnikania.“

Zabezpečenie príjmu SMS na čísle 112

Príjem SMS na ČTV 112 rovnako ako príjem volaní v súčasnosti bude zabezpečovať všetkých osem koordinačných stredísk integrovaného záchranného systému v rámci svojej územnej pôsobnosti.

S osobou v stave tiesne alebo pri mimoriadnej udalosti bude písomne komunikovať vždy len jeden operátor, ktorý sprostredkuje komunikáciu s operátorom hasičského záchranného zboru, policajného zboru a záchrannej zdravotnej služby a iné.

Čo treba do SMS uviesť

V stave tiesne alebo pri mimoriadnej udalosti je nutné do SMS napísať predovšetkým:

- čo sa stalo,
- kde sa to stalo.

Tieto dva údaje sú potrebné pre vyslanie adekvátnych síl a prostriedkov záchranných zložiek na konkrétne miesto.

Ďalšie informácie môžu byť uvedené už v prvej SMS alebo vyžiadané operátorom v SMS spätnej:

- komu sa stalo,
- ako sa stalo,
- kedy sa stalo

a prípadne ďalšie informácie podľa povahy stavu tiesne alebo mimoriadnej udalosti.

Text sa píše bez diakritiky.

Po odoslaní SMS na ČTV 112 systém podpory príjmu a spracovania volaní tiesňového volania ihneď automaticky odošle potvrdzujúcu správu:

„CISLO TIESNOVEHO VOLANIA 112, vasa sprava bola prijata, cakajte na pokyny od operátora“.

V prípade nejasnej alebo neúplnej správy alebo ak píšuca osoba neuvedie informácie potrebné na zásah, operátor ČTV 112 bude spätnou SMS inštruovať píšucu osobu, čo má v SMS uviesť.

Nábeh služby

Príjem SMS na číslo tiesňového volania 112 bude nasadený počas roka 2018.

Úvodná prevádzka a jej vyhodnotenie sa uskutočnia v prvom štvrtroku 2018, podobne ako úprava, doplnenie odporúčaných postupov, vyhodnotenie zneužívania prístupu prostredníctvom SMS na netiesňovú komunikáciu.

Pripravuje sa informačná kampaň a aktivity k príležitosti Európskeho dňa 112 (11. februára):

- výzva komunikovať občanom so zohľadnením rozdielov medzi bežným volaním a SMS komunikáciou,

- v spolupráci s mobilnými operátormi a asociáciami sluchovo postihnutých a nedoslýchavých osôb sa uskutoční informačná kampaň v zmysle kedy písať (ohrozenie života, zdravia, majetku alebo životného prostredia) a čo písať, a to cez tlačové správy, prostredníctvom televíznych novín pre sluchovo postihnutých, letákov, informácií mobilných operátorov pre ich zákazníkov a podobne.

Implementácia možnosti zavedenia pokročilej lokalizácie volajúceho Advanced Mobile Location – AML – takzvaná bodová lokalizácia – lokalizačné údaje zistené telefónom budú odosielané na číslo tiesňového volania 112 prostredníctvom SMS.

(red)

Zmeny v uplatňovaní asignácii dvoch percent dane z príjmu

Novela zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov priniesla niekoľko zmien pri uplatňovaní asignácie dvoch percent dane z príjmu účinné od 1. januára 2018.

Najvýraznejšou zmenou je prechod zodpovednosti za asignáciu dvoch percent z príjmu zamestnancov zo zamestnávateľov na zamestnancov pre vysokú administratívnu náročnosť pre zamestnávateľov.

Povinnosť zamestnávateľov

Zamestnávateľ, ktorý je platiteľom dane, je povinný na žiadosť zamestnanca vystaviť potvrdenie o zaplatení dane na účely asignácie dvoch percent najneskôr do 15. apríla roku, v ktorom zamestnancovi vykonal ročné zúčtovanie, na tlačive, ktorého vzor určí a na svojom webovom sídle uverejní finančné riaditeľstvo.

Vystavenie potvrdenia je jediná povinnosť, ktorú zamestnávateľ má voči svojmu zamestnancovi, ktorý mieni uplatniť asignáciu dvoch percent zo svojej dane z príjmu.

Zamestnanec už nemôže o administratívne zabezpečenie asignácie požiadať svojho zamestnávateľa v rámci žiadosti o vykonanie ročného zúčtovania preddavkov na daň z príjmov a zamestnávateľ už tiež nie je povinný vyhlásenie o poukázaní podielu zaplatenej dane z príjmov zamestnanca predkladať príslušnému daňovému úradu.

Vyhlásenie o poukázaní podielu zaplatenej dane z príjmov zamestnanca

Vyhlásenie o poukázaní podielu zaplatenej dane z príjmov zamestnanca za zdaňovacie obdobie, za ktoré sa platí daň, je uvedené na tlačive, ktorého vzor určí finančné riaditeľstvo a uverejní ho na svojom webovom sídle.

Zhrnutie postupu pre zamestnancov

Pokiaľ chce zamestnanec poukázať podiel zo zaplatenej dane, musí najneskôr do 15. apríla požiadať svojho zamestnávateľa o potvrdenie zaplatenia dane na predpísanom tlačive. Toto potvrdenie je prílohou vyhlásenia o poukázaní podielu zaplatenej dane z príjmov.

Obe tlačivá budú k dispozícii na portáli Finančnej správy SR (www.financnasprava.sk). Vyhlásenie s potvrdením je potrebné doručiť daňovému úradu podľa miesta trvalého bydliska najneskôr do 30. apríla.

Zhrnutie postupu pre fyzické osoby – podnikateľov

V prípade fyzických osôb – podnikateľov sa v postupe asignácie dane z príjmov nič nemení, vyhlásenie o poukázaní podielu zaplatenej dane z príjmov bude naďalej súčasťou tlačiva daňového priznania k dani z príjmov fyzických osôb typ B.

Milan Měchura

Sociálna ekonomika a sociálne podniky

Po viacročných diskusiách pripravila pracovná skupina zriadená Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR i za účasti zástupcov mimovládnych organizácií návrh zákona o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch.

Návrh zákona prešiel medzirezortným pripomienkovým konaním, v januári 2018 sa očakáva, že ho prerokuje Vláda SR a posunie na prerokovanie a schválenie do Národnej rady SR. Po schválení sa predpokladá účinnosť väčšiny ustanovení od 1. mája 2018.

Cieľom tohto článku nie je podrobne informovať o jednotlivých ustanoveniach návrhu zákona, ale priniesť všeobecnejšiu informáciu pre zorientovanie sa čitateľov v problematike.

Cieľ návrhu zákona

Hlavným cieľom návrhu zákona je legislatívne upraviť sektor sociálnej ekonomiky a vytvoriť tak vhodné podmienky na to, aby sa sociálna ekonomika rozvíjala a bola prínosom nielen pre zvyšovanie zamestnanosti, ale aj pre ďalšie spoločensky prospešné ciele.

Navrhovaná právna úprava vnesie do tejto oblasti nové pravidlá, odstráni prekážky, ktoré rozvoju sociálnej ekonomiky a sociálnych podnikov bránia, ako aj vytvorí systém podpory, ktorý bude spoločensky prijateľný a bude plne dodržiavať pravidlá štátnej pomoci.

Návrh zákona vytvára komplexnú úpravu sektora sociálnej ekonomiky všeobecne a sociálnych podnikov zvlášť.

Čo návrh obsahuje

Návrh zákona najmä:

- vymedzuje sektor sociálnej ekonomiky, definuje subjekty sociálnej ekonomiky, sociálny podnik, znevýhodnené osoby a zraniteľné osoby, pričom tieto definície vychádzajú z európskeho vnímania problematiky sociálnej ekonomiky so zohľadnením slovenských špecifik a potrieb,
- ustanovuje podmienky priznania štatútu registrovaného sociálneho podniku,

- vymedzuje jednotlivé druhy registrovaných sociálnych podnikov,
- upravuje možnosť podpory podnikov v širšom priestore sociálnej ekonomiky,
- upravuje správu v oblasti sociálnej ekonomiky zo strany štátu,
- upravuje organizácie sektora sociálnej ekonomiky.

Hlavným princípom systému podpory registrovaných sociálnych podnikov je zásada, že podpora musí za každých okolností obsahovať výrazný prvok návratnej pomoci.

Akýkoľvek typ podpory je zároveň podrobený pravidlám štátnej pomoci a nenarušovania hospodárskej súťaže. Vzhľadom na citlivé spoločenské vnímanie tejto problematiky je systém podpory naviazaný na súbor prísnych podmienok, ktorých cieľom je zamedziť zneužívaniu. Okrem týchto ex ante podmienok návrh zákona zároveň ustanovuje aj kontrolné mechanizmy ich dodržiavania ex post.

Ďalej pre informáciu uvedieme definíciu niektorých základných pojmov, ako sú v návrhu zákona uvedené.

Sociálna ekonomika

Sociálnou ekonomikou sa bude rozumieť súhrn produktívnych, distribučných alebo spotrebiteľských aktivít vykonávaných prostredníctvom hospodárskej činnosti alebo nehospodárskej činnosti nezávisle od štátnych orgánov, ktorých hlavným cieľom je dosahovanie pozitívneho sociálneho vplyvu. Pozitívnym sociálnym vplyvom na účely zákona je napĺňanie verejného záujmu alebo komunitného záujmu.

Napĺňaním verejného záujmu je poskytovanie spoločensky prospešnej služby pre spoločnosť ako celok alebo pre neobmedzený okruh fyzických osôb, poskytovanie spoločensky prospešnej služby znevýhodneným osobám alebo zraniteľným osobám a zabezpečovanie bývania.

Napĺňaním komunitného záujmu je poskytovanie spoločensky prospešnej služby pre skupinu osôb, ktorú je možné ohraničiť a identifikovať podľa územného, členského, záujmového alebo iného objektívneho kritéria, okrem poskytovania spoločensky prospešnej služby znevýhodneným osobám alebo zraniteľným osobám a zabezpečovania bývania.

Spoločensky prospešné služby sú v zákone vymenované, v podstate sa ale kryjú s verejno prospešnými službami definovanými v zákone o neziskových organizáciách.

Subjekty sociálnej ekonomiky

Zákon definuje široký okruh subjektov sociálnej ekonomiky, ktoré pri splnení zákonom stanovených podmienok môžu získať označenie sociálny podnik.

Subjektom sociálnej ekonomiky môže byť občianske združenie, nadácia, neinvestičný fond, nezisková organizácia, účelové zariadenie cirkvi, obchodná spoločnosť, družstvo alebo fyzická osoba - podnikateľ, ktorá je zamestnávateľom, ktorí

a) nie sú väčšinovo riadení štátnym orgánom, štátny orgán ich z väčšej časti nefinancuje, nevymenúva ani nevolí štatutárny orgán,

b) vykonávajú hospodársku činnosť alebo nehospodársku činnosť v rámci aktivít sociálnej ekonomiky a

c) ak podnikajú alebo vykonávajú inú zárobkovú činnosť, nevykonávajú ich výhradne na účely dosiahnutia zisku alebo zisk z nich používajú spôsobom podľa zákona.

Sociálny podnik

Zákon ďalej definuje hlavné znaky sociálneho podniku.

Sociálnym podnikom je subjekt sociálnej ekonomiky,

a) ktorý vykonáva sústavne, samostatne, vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť hospodársku činnosť,

b) ktorého hlavným cieľom je dosahovanie merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu,

c) u ktorého k dosahovaniu pozitívneho sociálneho vplyvu prispievajú tovary alebo služby, ktoré vyrába, dodáva, poskytuje alebo distribuuje, alebo k nemu prispieva spôsob ich výroby alebo poskytovania,

d) ktorý, ak

1. zo svojej činnosti dosiahne zisk, použije viac ako 50 % zo zisku po zdanení na dosiahnutie pozitívneho sociálneho vplyvu,

2. časť zisku rozdeľuje podľa Obchodného zákonníka, rozdeľuje ju podľa postupov a pravidiel, ktoré nenarúšajú dosahovanie pozitívneho sociálneho vplyvu,

e) ktorý do spravovania svojej hospodárskej činnosti zapája zainteresované osoby.

Registrovaný sociálny podnik

Zákon definuje, za akých podmienok získa sociálny podnik štatút registrovaného sociálneho podniku a aké výhody priznaním tohto štatútu získa. Uvedenie podrobností by už bolo nad rámec tohto informatívneho článku.

Druhy registrovaných sociálnych podnikov

Registrovaný sociálny podnik, ktorý dosahuje pozitívny sociálny vplyv napíňaním

a) verejného záujmu, je verejnoprospešný podnik,

b) komunitného záujmu, je komunitnoprošpešný podnik.

Z hľadiska zamerania činnosti môže byť registrovaný sociálny podnik

a) integračným podnikom; zameriava sa na zamestnávanie znevýhodnených osôb alebo zraniteľných osôb,

b) sociálnym podnikom bývania; zameriava sa na zabezpečovanie spoločensky prospešného nájomného bývania,

c) iným registrovaným sociálnym podnikom.

Podpora podnikov v širšom priestore sociálnej ekonomiky

Zákon v zásade definuje tri základné druhy finančnej podpory sociálnych podnikov:

- a) investičná pomoc,
- b) kompenzačná pomoc,
- c) pomoc na podporu dopytu.

Druh podpory, konkrétne finančné nástroje podpory a výška podpory závisia od splnenia celého radu podmienok, napr. či ide o registrovaný sociálny podnik, sociálny podnik alebo čiastočne sociálny podnik, uvádzanie podrobností, navyše zatiaľ v štádiu návrhu, je nad rámec tohto článku.

Zákon samozrejme obsahuje rad mechanizmov, ktoré budú brániť zneužívaniu finančnej podpory alebo jej prelievanie do iných subjektov.

Súčasťou podpory môže byť i úľava na dani z hospodárskej činnosti pre registrovaný verejnosprospešný sociálny podnik.

Navrhuje sa tiež znížená sadzba DPH vo výške 10 percent na tovary a služby produkované registrovaným sociálnym podnikom pri dodržaní v zákone o DPH definovaných podmienok.

Ďalšie finančné nástroje podpory sú navrhnuté v novele zákona o službách zamestnanosti. Ide o príspevok integračnému podniku a o kompenzačné príspevky integračnému podniku.

Milan Měchura

Zodpovednosť riaditeľa a členov správnej rady neziskovej organizácie

Národná rada SR schválila s účinnosťou od 15. januára 2018 návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby predložený poslancami NR SR Zelníkom a Bastrnákom.

Hlavným cieľom návrhu zákona bola legislatívna úprava fungovania neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby, ktorej zakladateľom alebo spoluzakladateľom je štát, v mene ktorého koná Ministerstvo zdravotníctva SR.

Doplnili ďalšie zmeny

Súčasťou návrhu bolo aj nahradenie inštitútu automatického zrušenia neziskovej organizácie z dôvodu omeškania s preukázaním oprávnenia na výkon činnosti a z dôvodu neuloženia výročnej správy vo verejnej časti registra účtovných závierok v lehote do 15. júla rozhodnutím súdu o zrušení neziskovej organizácie po predchádzajúcej výzve na vykonanie nápravy.

Tým sa otvorila možnosť doplniť do zákona o neziskových organizáciách i ďalšie ustanovenia, čo poslanci i využili.

V rámci druhého čítania poslanci Ústavnoprávneho výboru navrhli a poslanci v pléne schválili doplňujúci návrh zavádzajúci zodpovednosť riaditeľa neziskovej organizácie a členov jej správnej rady za hospodárenie neziskovej organizácie a za škody, ktoré spôsobili neziskovej organizácii porušením svojich povinností.

Povinnosti a zodpovednosť riaditeľa neziskovej organizácie

Riaditeľ je povinný vykonávať svoju pôsobnosť s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami neziskovej organizácie a všetkých jej zakladateľov.

Najmä je povinný zaobstarať si a pri rozhodovaní zohľadniť všetky dostupné informácie týkajúce sa predmetu rozhodnutia, zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách a skutočnostiach, ktorých prezradenie tretím osobám by mohlo neziskovej organizácii spôsobiť škodu alebo ohroziť jej záujmy alebo záujmy jej zakladateľov, a pri výkone svojej pôsobnosti nesmie uprednostňovať svoje záujmy, záujmy len niektorých zakladateľov alebo záujmy tretích osôb pred záujmami neziskovej organizácie.

Riaditeľ zodpovedá za hospodárenie s majetkom neziskovej organizácie.

Riaditeľ je povinný nahradiť škodu, ktorú spôsobil neziskovej organizácii porušením svojich povinností pri výkone svojej pôsobnosti.

Riaditeľ nezodpovedá za škodu, ak preukáže, že postupoval pri výkone svojej pôsobnosti s odbornou starostlivosťou a v dobrej viere, že koná v záujme neziskovej organizácie. Riaditeľ nezodpovedá za škodu spôsobenú neziskovej organizácii konaním, ktorým vykonával rozhodnutie správnej rady; to neplatí, ak je rozhodnutie správnej rady v rozpore s právnymi predpismi, zakladacou listinou alebo štatútom alebo ak ide o povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu. Riaditeľa nezbavuje zodpovednosti, ak jeho konanie schválila dozorná rada (revízor).

Dohody medzi neziskovou organizáciou a riaditeľom, ktoré vylučujú alebo obmedzujú zodpovednosť riaditeľa, sú zakázané; zakladacia listina ani štatút nemôžu obmedziť alebo vylúčiť zodpovednosť riaditeľa.

Nároky neziskovej organizácie na náhradu škody voči riaditeľovi môže uplatniť vo svojom mene a na vlastný účet veriteľ neziskovej organizácie, ak nemôže uspokojiť svoju pohľadávku z majetku neziskovej organizácie. Ustanovenia predchádzajúcich odsekov sa použijú primerane. Nároky veriteľov neziskovej organizácie voči riaditeľovi nezanikajú, ak sa nezisková organizácia vzdá nárokov na náhradu škody alebo s ním uzatvorí dohodu o urovnaní. Ak je na majetok neziskovej organizácie vyhlásený konkurz, uplatňuje nároky veriteľov neziskovej organizácie voči riaditeľovi správca konkurznej podstaty.

Povinnosti a zodpovednosť členov správnej rady

Obdobné povinnosti a zodpovednosť sa týka i členov správnej rady.

Členovia správnej rady sú povinní vykonávať svoju pôsobnosť s náležitou starostlivosťou, ktorá zahŕňa povinnosť vykonávať ju s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami neziskovej organizácie a všetkých jej zakladateľov.

Najmä sú povinní zaobstarať si a pri rozhodovaní zohľadniť všetky dostupné informácie týkajúce sa predmetu rozhodnutia, zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách a skutočnostiach, ktorých prezradenie tretím osobám by mohlo neziskovej organizácii spôsobiť škodu alebo ohroziť jej záujmy alebo záujmy jej

zakladateľov, a pri výkone svojej pôsobnosti nesmú uprednostňovať svoje záujmy, záujmy len niektorých zakladateľov alebo záujmy tretích osôb pred záujmami neziskovej organizácie.

Správna rada zodpovedá za hospodárenie s majetkom neziskovej organizácie.

Členovia správnej rady, ktorí porušili svoje povinnosti pri výkone svojej pôsobnosti, sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť škodu, ktorú tým neziskovej organizácii spôsobili.

Člen správnej rady nezodpovedá za škodu, ak preukáže, že postupoval pri výkone svojej pôsobnosti s odbornou starostlivosťou a v dobrej viere, že koná v záujme neziskovej organizácie. Členov správnej rady nezbavuje zodpovednosti, ak ich konanie schválila dozorná rada (revízor).

Jasne stanoviť zodpovednosť

A čím zdôvodnil predkladateľ tieto návrhy? V spoločnej správe výborov sa uvádza: „V novonavrhovaných bodoch sa navrhuje jednoznačné určenie zodpovednosti správnej rady a riaditeľa neziskovej organizácie poskytujúcej všeobecne prospešné služby za hospodárenie s majetkom organizácie, a to analogicky k ustanoveniam Obchodného zákonníka o zodpovednosti predstavenstva akciovej spoločnosti a konateľa spoločnosti s ručením obmedzeným.

Dôvodom navrhnutej zmeny je zámer predkladateľa tohto pozmeňujúceho a doplňujúceho návrhu stanoviť pre oba uvedené štatutárne orgány jasný zodpovednostný rámec obdobný právnej úprave zodpovednosti štatutárnych orgánov obchodných spoločností podľa Obchodného zákonníka.“

(red)

AKO TO FUNGUJE V EÚ A VO SVETE

Dvadsať zásad Európskeho piliera sociálnych práv

Na Sociálnom samite pre spravodlivé pracovné miesta a rast v Göteborgu predstavitelia Európskej únie slávnostne vyhlásili [Európsky pilier sociálnych práv](#). Samit sa uskutočnil 17. novembra 2017.

Aj keď ide len o odporúčania, je to významný strategický dokument, ku ktorému sa hlási EÚ i národné vlády.

Európania si nič menšie nezaslúžia

Pilier sociálnych práv po prvýkrát predstavil predseda Jean-Claude Juncker vo svojej správe o stave Únie za rok 2015 a Komisia predložila príslušný návrh v apríli 2017. Sedemnásteho novembra ho podpísal Juncker za Európsku komisiu, predseda Antonio Tajani za Európsky parlament a predseda estónskej vlády Jüri Ratas za Radu Európskej únie.

Pri tejto príležitosti Junkers povedal: „Tento pilier, ako aj sociálny rozmer Európy ako celok však bude natoľko silný, ako mu to umožníme. To je naša spoločná

zodpovednosť, ktorá sa začína na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni, pričom kľúčovú úlohu tu majú sociálni partneri a občianska spoločnosť. Teraz preto musíme svoje záväzky premietnuť do konkrétnych opatrení, pričom budeme plne rešpektovať a zohľadňovať rôzne prístupy, ktoré existujú v celej Európe. Európania si nič menšie nezaslúžia.“

Účinnější právo

Účelom európskeho piliera sociálnych práv je zavedenie nových a účinnějších práv pre občanov. V rámci tohto piliera sa stanovuje 20 kľúčových zásad a práv na podporu spravodlivých a dobre fungujúcich trhov práce a systémov sociálneho zabezpečenia. Primárne je koncipovaný pre eurozónu, ale môžu ho uplatňovať všetky členské štáty EÚ, ktoré sa tak rozhodnú.

Dodržiavanie zásad a práv zakotvených v Európskom pilieri sociálnych práv je spoločnou úlohou členských štátov, inštitúcií EÚ, sociálnych partnerov a ďalších zainteresovaných strán.

Prečítajte si ich

[Zásady sociálnych práv](#) zverejňujeme v plnom znení. Zoskupené sú do týchto troch skupín:

- rovnaké príležitosti a prístup na trh práce,
- spravodlivé pracovné podmienky,
- sociálna ochrana a začlenenie.

Kapitola I: Rovnaké príležitosti a prístup na trh práce

1. Vzdelávanie, odborná príprava a celoživotné vzdelávanie

Každý má právo na kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, odbornú prípravu a celoživotné vzdelávanie, aby si udržal a získal zručnosti, ktoré mu umožnia plne sa zapojiť do života spoločnosti a úspešne zvládať zmeny postavenia na trhu práce.

2. Rodová rovnosť

Rovnaké zaobchádzanie a rovnosť príležitostí pre ženy a mužov musia byť zaručené a podporované vo všetkých oblastiach vrátane účasti na trhu práce, podmienok zamestnania a kariérneho rastu.

Ženy a muži majú právo na rovnaké odmeňovanie za prácu rovnakej hodnoty.

3. Rovnosť príležitostí

Bez ohľadu na pohlavie, rasový či etnický pôvod, náboženstvo či vieru, postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu má každý právo na rovnaké zaobchádzanie a rovnosť príležitostí, pokiaľ ide o zamestnanie, sociálnu ochranu, vzdelanie a prístup k tovaru a službám dostupným pre verejnosť. Treba podporovať rovnosť príležitostí nedostatočne zastúpených skupín.

4. Aktívna podpora zamestnanosti

Každý má právo na včasnú a cieleňú pomoc na zlepšenie vyhliadok zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti. Patrí sem aj právo na pomoc pri hľadaní pracovného miesta, pri odbornej príprave a rekvalifikácii. Každý má právo

preniesť si nárok na sociálnu ochranu a odbornú prípravu počas zmeny pracovného miesta.

Mladí ľudia majú právo na ďalšie vzdelávanie, učňovskú prípravu, stáž alebo ponuku kvalitného pracovného miesta do štyroch mesiacov od straty zamestnania alebo ukončenia vzdelávania.

Nezamestnaní majú právo na personalizovanú, trvalú a dôslednú podporu. Dlhodobí nezamestnaní majú právo na hĺbkové individuálne posúdenie najneskôr v čase, keď obdobie ich nezamestnanosti dosiahne 18 mesiacov.

Kapitola II: Spravodlivé pracovné podmienky

5. Bezpečné a adaptabilné zamestnanie

Bez ohľadu na druh a trvanie pracovnoprávneho vzťahu majú pracovníci právo na spravodlivé a rovnaké zaobchádzanie vzhľadom na pracovné podmienky, prístup k sociálnej ochrane a odbornej príprave. Treba podporovať prechod na formy zamestnania na neurčitý čas.

V súlade s právnymi predpismi a kolektívnymi zmluvami treba zabezpečiť nevyhnutnú flexibilitu pre zamestnávateľov, aby sa mohli rýchlo prispôbiť meniacim sa hospodárskym podmienkam.

Treba podporovať inovatívne formy práce, ktoré zaručujú kvalitné pracovné podmienky. Treba podnecovať podnikanie a samostatnú zárobkovú činnosť. Treba uľahčovať pracovnú mobilitu.

Treba zamedziť pracovnoprávnym vzťahom, ktoré vedú k neistým pracovným podmienkam, okrem iného zákazom zneužívania atypických zmlúv. Každá skúšobná lehota by mala trvať primeraný čas.

6. Mzdy

Pracovníci majú právo na spravodlivé mzdy, ktoré umožňujú dôstojnú životnú úroveň.

Treba zaručiť primerané minimálne mzdy, ktoré vzhľadom na vnútroštátne hospodárske a sociálne podmienky zabezpečia uspokojenie potrieb pracovníkov a ich rodín, pri zachovaní prístupu k zamestnanosti a stimulov na hľadanie práce. Treba zamedziť chudobe pracujúcich.

Všetky mzdy treba stanoviť transparentným a predvídateľným spôsobom v súlade s vnútroštátnou praxou a pri rešpektovaní autonómie sociálnych partnerov.

7. Informácie o podmienkach zamestnania a ochrana v prípade prepustenia

Pracovníci majú na začiatku zamestnania právo na písomné informácie o právach a povinnostiach vyplývajúcich z pracovnoprávneho vzťahu, a to aj počas skúšobnej lehoty.

Pred každým prepustením majú pracovníci právo na informácie o dôvodoch prepustenia a právo na poskytnutie primeranej výpovednej lehoty. Majú právo na prístup k účinnému a nestrannému riešeniu sporov a v prípade bezdôvodného prepustenia majú právo na nápravu vrátane primeranej náhrady.

8. Sociálny dialóg a zapojenie pracovníkov

Pri navrhovaní a vykonávaní hospodárskych politík, politík zamestnanosti a sociálnych politík treba konzultovať so sociálnymi partnermi v súlade s vnútroštátnou praxou. Treba ich motivovať k tomu, aby vyjednávali a uzatvárali kolektívne zmluvy v otázkach, ktoré sú pre nich relevantné, rešpektujúc pritom svoju autonómiu a právo na kolektívnu akciu. Ak je to vhodné, zmluvy uzavreté medzi sociálnymi partnermi sa vykonávajú na úrovni Únie a jej členských štátov.

Pracovníci alebo ich zástupcovia majú právo na včasné informovanie a konzultovanie v otázkach, ktoré sú pre nich relevantné, najmä v prípade prevodu, reštrukturalizácie a fúzie podniku a hromadného prepúšťania.

Treba motivovať podporu na zvýšenie kapacity sociálnych partnerov, aby mohli presadzovať sociálny dialóg.

9. Rovnováha medzi pracovným a súkromným životom

Rodičia a osoby s opatrovateľskými povinnosťami majú právo na primeranú dovolenku, pružné formy organizácie práce a prístup k opatrovateľským službám.

Ženy a muži majú rovnaký prístup k osobitným dovolenkám, aby si mohli plniť svoje opatrovateľské povinnosti, a treba ich motivovať k tomu, aby ich vyvážené využívali.

10. Zdravé, bezpečné a prispôsobené pracovné prostredie a ochrana údajov

Pracovníci majú právo na vysokú úroveň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Pracovníci majú právo na pracovné prostredie, ktoré je prispôsobené ich profesionálnym potrebám a ktoré im umožňuje predĺžiť ich účasť na trhu práce.

Pracovníci majú právo na ochranu osobných údajov v súvislosti so zamestnaním.

Kapitola III: Sociálna ochrana a začlenenie

11. Starostlivosť o deti a podpora detí

Deti majú právo na cenovo dostupné a kvalitné vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve.

Deti majú právo na ochranu proti chudobe. Deti zo znevýhodneného prostredia majú právo na osobitné opatrenia na podporu rovnosti príležitostí.

12. Sociálna ochrana

Bez ohľadu na druh a trvanie pracovnoprávneho vzťahu majú pracovníci a za porovnateľných podmienok samostatne zárobkovo činné osoby právo na primeranú sociálnu ochranu.

13. Dávky v nezamestnanosti

Nezamestnaní majú právo na primeranú aktivačnú podporu verejných služieb zamestnanosti, aby sa mohli (opätovne) začleniť do trhu práce, a právo na primerané dávky v nezamestnanosti počas primeraného obdobia v súlade so svojimi príspevkami a vnútroštátnymi pravidlami oprávnenosti. Tieto dávky nemajú príjemcov odrádzať od rýchleho návratu do zamestnania.

14. Minimálny príjem

Každý, kto nemá dostatok prostriedkov, má právo na primerané dávky minimálneho príjmu, ktoré zaručujú dôstojný život vo všetkých etapách života, a na účinný prístup k podpornému tovaru a službám. Pre tých, ktorí nemôžu pracovať, by sa dávky minimálneho príjmu mali kombinovať so stimulmi na (opätovné) začlenenie do trhu práce.

15. Príjem v starobe a dôchodky

Pracovníci a samostatne zárobkovo činné osoby na dôchodku majú právo na dôchodok, ktorý zodpovedá ich príspevkom a zaručuje primeraný príjem. Ženy a muži musia mať rovnaké príležitosti na získanie dôchodkových práv.

Každý v starobe má právo na prostriedky, ktoré zaručujú dôstojný život.

16. Zdravotná starostlivosť

Každý má právo na včasný prístup k cenovo dostupnej a ku kvalitnej preventívnej a liečebnej zdravotnej starostlivosti.

17. Začleňovanie ľudí so zdravotným postihnutím

Ľudia so zdravotným postihnutím majú právo na podporu príjmu, ktorý zaručuje dôstojný život, na služby, ktoré im umožnia zapojiť sa do trhu práce a života spoločnosti, a na pracovné prostredie prispôbené ich potrebám.

18. Dlhodobá starostlivosť

Každý má právo na cenovo dostupné a kvalitné služby dlhodobej starostlivosti, najmä domácu starostlivosť a komunitné služby.

19. Bývanie a pomoc pre bezdomovcov

a) Ľuďom v núdzi treba poskytnúť prístup ku kvalitnému sociálnemu bývaniu a ku kvalitnej pomoci pri bývaní.

b) Zraniteľné osoby majú právo na primeranú pomoc a ochranu proti nútenému vystaňovaniu.

c) Bezdomovcom treba poskytnúť primerané priestrešie a služby, aby sa podporilo ich sociálne začlenenie.

20. Prístup k základným službám

Každý má právo na prístup ku kvalitným základným službám vrátane dodávky vody, sanitácie, energie, dopravy, finančných služieb a digitálnych komunikácií.

Ľuďom v núdzi treba poskytnúť podporu na prístup k týmto službám.

(red)

Európsky akt o prístupnosti – stále nie sme spokojní

V predchádzajúcom vydaní Mostov inklúzie sme uverejnili správu o rokovaní Rady EÚ o Európskom akte o prístupnosti a uverejnili sme preklad mimoriadneho uznesenia, ktoré predstavitelia európskych organizácií osôb so zdravotným postihnutím prijali na 4. Európskom parlamente osôb so zdravotným postihnutím.

V tomto vydaní prinášame zosumarizované stanovisko Európskeho fóra zdravotného postihnutia k textu aktu prijatému v rámci rokovaní Rady EÚ.

Trialóg môže začať

EDF uskutočnilo intenzívnu kampaň s cieľom zmeniť stanovisko Rady i Európskeho parlamentu a v krátkej dobe prijať nové stanoviská oboch inštitúcií, a urýchliť tak legislatívny proces. V súčasnom období môžeme s radosťou konštatovať, že konečne môžu začať trojstranné rokovania medzi inštitúciami EÚ, takzvaný trialóg, ktoré pre nás predstavujú ďalší krok smerom k prijatiu aktu o prístupnosti.

Stanovisko rady má však dosť nedostatkov, ktoré do značnej miery zmenšia dopad aktu. Odstránilo sa niekoľko kľúčových ustanovení a riskuje sa, že akt ako celok nebude dostatočne účinný.

Základné výhrady voči stanovisku Rady EÚ

Verejné obstarávanie: Jedným z najväčších nedostatkov stanoviska Rady je odstránenie odkazu na „ďalšie akty Únie“, teda na smernicu o verejnom obstarávaní, európske štrukturálne fondy a transeurópsku dopravnú sieť (TEN-T).

Zastavané prostredie: EDF s ľútosťou konštatuje, že boli odstránené všetky ustanovenia, ktoré sa týkali prístupnosti zastavaného prostredia, aj napriek tomu, že predstavuje kľúčový predpoklad prístupnosti tovarov a služieb. Ide o mimoriadne nekoherentný prístup, v rámci ktorého sa vyžaduje na jednej strane napríklad prístupný bankomat, na druhej strane však budova, v ktorej sa nachádza banka, môže byť neprístupná.

Mikropodniky: EDF s ľútosťou konštatuje, že sa zaručila všeobecná výnimka pre všetky podniky, ktoré majú menej ako desať zamestnancov. Znamená to, že ich výrobky, alebo služby, ktoré poskytujú, nemusia byť prístupné. Ak danú výnimku využívajú, nemusia o tom informovať ani príslušné orgány.

Služby v oblasti dopravy: sa značne zúžili len na niektoré časti služieb (napríklad websídla, mobilné aplikácie, elektronické lístky a podobne, netýkajú sa však prístupnosti dopravných prostriedkov či staníc); obmedzili sa i pokiaľ ide o definície, použili sa definície z predpisov o právach cestujúcich, čo znamená, že mestská doprava (metro, električky, mestské autobusy, mestské železnice a pod.), ako aj isté druhy miestnych a regionálnych železničných služieb boli z aktu úplne vylúčené.

Samoobslužné terminály: V texte Rady sa nachádzajú tri zásadné zhoršenia: 1. obmedzenie rozsahu len na samoobslužné terminály súvisiace so službami pokrytými Európskym aktom o prístupnosti. 2. medzera v článku 12, v ktorom sa umožňuje hospodárskemu subjektu ponechať neprístupné terminály v prípade, že je medzi nimi jeden či niekoľko prístupných terminálov. 3. veľmi dlhé prechodné obdobie v dĺžke až 20 rokov nemožno odôvodniť z hospodárskeho či praktického hľadiska a rovnako spomaľuje celý proces.

Audiovizuálne a mediálne služby (AVMS): S ľútosťou konštatujeme, že audiovizuálne a mediálne služby boli z rozsahu smernice úplne odstránené, čo znamená, že štáty EÚ nebudú mať zosúladený prístup k sprístupňovaniu televíznych programov a audiovizuálneho obsahu. Znamená to, že osoby so zdravotným postihnutím budú mať nejednotne sprístupnené filmy, seriály, dokumenty a podobne, v závislosti od krajiny a poskytovateľa vysielania. Dôvodom budú chýbajúce požiadavky na prístupnosť služieb, ako sú titulky pre nepočujúcich a nedoslýchavých ľudí či audiokomentár.

Elektronické komunikačné siete a pohotovostné služby: Aj napriek tomu, že v stanovisku Rady sa zaručujú prístupné elektronické komunikačné siete a pohotovostné služby, pohotovostné služby sú nereálne bez potrebných požiadaviek na špeciálne pohotovostné centrá, takzvané strediská tiesňového volania.

EDF naliehavo žiada spoluzákonodarcov (Parlament a Komisiu), aby počas nadchádzajúceho trialógu došlo k náprave vyššie uvedených bodov.

Na stránke Európskeho fóra zdravotného postihnutia je k dispozícii celá [analýza textu prijatého Radou EÚ](#). O ďalšom vývoji rokovaní Európskeho aktu o prístupnosti vás budeme informovať v budúcich číslach nášho časopisu.

(red)

Stanovisko EDF k návrhu revízie nariadenia o právach a povinnostiach cestujúcich v železničnej doprave (1371/2007)

EDF nedávno zverejnilo stanovisko k návrhu revidovaného nariadenia o právach a povinnostiach cestujúcich v železničnej doprave (nariadenie 1371/2007). Na základe hodnotenia EDF sa v novom návrhu posilňujú práva osôb so zdravotným postihnutím a osôb so zníženou mobilitou najmä tým, že sa vo väčšej miere zosúladiť s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

EDF s potešením prijalo správu o prepracovaní nariadenia s cieľom zlepšiť niektoré aspekty textu. Niektoré ustanovenia je však aj napriek tomu ešte potrebné zlepšiť. Ide predovšetkým o požiadavku hlásiť sa 48 hodín pred uskutočnením cesty.

EDF víta prepracovanú verziu nariadenia, a to predovšetkým zapracovanie nasledujúcich bodov:

- Explicitné odkazy na Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím;
- Žiadne výnimky pre ustanovenia týkajúce sa zdravotného postihnutia (článok 2);
- V prípade neprístupnosti automatov na lístky je lístok možné bez doplatku kúpiť vo vlaku (článok 10);
- Pri presmerovaní vlaku alebo pri použití alternatívnej dopravy musí byť táto prístupná (Článok 16);
- Je potrebné vyhotoviť pohotovostné plány väčších staníc v spolupráci s osobami so zdravotným postihnutím (článok 18);
- Počas celej prevádzky vlakom je potrebné zabezpečiť asistenciu (články 23 a 24);
- Je potrebné zaškoliť personál v oblasti zdravotného postihnutia (článok 26);
- Sú presnejšie zadefinované kompetencie vnútroštátnych orgánov na presadzovanie tohto nariadenia. Boli im pridelené aj konkrétne úlohy (Kapitola VII).

EDF však vyjadrilo poľutovanie nad nasledujúcimi skutočnosťami:

- Naďalej zostáva v platnosti pravidlo povinnosti rezervovať si asistenciu 48 hodín pred cestou (článok 24);

- Nie je jasne uvedené, že rezervácia asistencie je bezplatná (článok 22);
- Požiadavky na zaškolenie personálu už nie sú komplexné a podrobné;
- Právomoci zodpovedných vnútroštátnych orgánov v prípade individuálnych sťažností neboli dostatočne posilnené a/alebo harmonizované.

Ďalší krok, ktorý bude nasledovať zo strany EDF, bude lobbying v Európskom parlamente a v Rade s cieľom zaručiť, aby sa v ďalších krokoch legislatívneho procesu v plnej miere zohľadňovalo jeho stanovisko.

Hlasovanie vo Výbore pre dopravu Európskeho parlamentu je naplánované na 7. júna 2018. Viac informácií o legislatívnom procese je k dispozícii [na stránke Európskeho parlamentu](#).

Podľa informácií EDF (red)

BUDE VÁS ZAUJÍMAŤ

Aj v oblasti zdravotného postihnutia sa udeľuje Nobelova cena

Yetnebersh Nigussie, senior poradkyňa pre inklúziu v organizácii Light for the World v jeseni minulého roka udelili cenu Right Livelihood Award 2017. Známa je ako „Alternatívna Nobelova cena“.

Cenu jej udelili za inšpiratívnu prácu v oblasti presadzovania práv a inklúzie ľudí so zdravotným postihnutím a za to, že im pomáha uvedomovať si celý ich potenciál a zmenu v zmýšľaní našich spoločností.

Kto je Yetnebersh Nigussie

„Ako človek so zdravotným postihnutím a najmä ako žena so zdravotným postihnutím si skutočne myslím, že keby ľudia so zdravotným postihnutím dostali rovnaké príležitosti už skôr, malo by to pre celý svet mimoriadny prínos,“ povedala Yetnebersh Nigussie.

Jej životným cieľom je ukázať spoločnosti silu a schopnosti ľudí so zdravotným postihnutím. Usiluje sa o systémové zmeny, inkluzívnu spoločnosť a dosiahnutie rovnakých práv pre všetkých, chce zlepšiť životy ľudí so zdravotným postihnutím v Etiópii, aj vo zvyšku sveta.

Nehodná vydaja sa stala právničkou

Yetnebersh Nigussie je 35 ročná právnička z Etiópie a vynikajúca obhajkyňa práv zakotvených v Dohovore OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím. Je vydatá a má dve dcéry, Ahati a Zemu, ktoré sú pre jej život radosťou a inšpiráciou.

O zrak prišla ako päťročná. Vyrástla vo vidieckom prostredí v Etiópii a len o vlások unikla skorej svadbe, pretože ju spoločnosť, v ktorej žila, považovala za osobu nehodnú vydaja.

Yetnebersh prekonala spoločenské a inštitucionálne bariéry – vyštudovala univerzitu v Addis Abebe a získala svoj prvý titul odbore právo. Neskôr získala ďalší titul master (pozn. ekvivalentný slovenskému magister) v odbore sociálna práca.

V súčasnosti sa na Addis Abebskej univerzite venuje štúdiu manažmentu mieru a bezpečnosti v Afrike. Vďaka svojim osobným skúsenostiam, práci a vzdelaniu sa dnes Yetnebersh stala inšpiratívnym autentickým vzorom.

Úsilie o inkluzívnu spoločnosť

Počas štúdia na univerzite Yetnebersh založila Asociáciu študentiek a bola predsedníčkou ženskej sekcie Etiópskej asociácie nevidiacich. Bola spoluzakladateľkou a stála pri vytváraní Etiópskeho centra pre zdravotné postihnutie a rozvoj (ECDD), ktoré je v súčasnosti vedúcou organizáciou pri implementácii Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím v Etiópii.

Pod vedením Yetnebersh Nigussie sa asociácia rozrástla a zvýšil sa aj jej význam. V súčasnosti má viac ako 50 členských organizácií a 43 pracovníkov na plný úväzok. Viac ako polovica pracovníkov sú ľudia so zdravotným postihnutím.

ECDD sa stalo hybnou silou inklúzie v Etiópii. Podarilo sa mu napríklad zmeniť stavebný zákon v Etiópii, ktorý zaručuje, že všetky nové budovy sú prístupné pre ľudí so zdravotným postihnutím. Programy realizované ECDD majú základný cieľ zaručiť inkluzívnosť bežných oblastí života, ako sú vzdelávanie, zdravie či živobytie.

Pravidlá pre občiansku spoločnosť

Yetnebersh zohrala aj kľúčovú úlohu v procese ratifikácie dohovoru OSN Etiópiou. Došlo k nej v roku 2009 a tvorí dôležitý právny základ pre inklúziu v krajine. V roku 2013 Yetnebersh Nigussie viedla iniciatívu, ktorej výsledkom bola zmena a doplnenie pravidiel pre programy občianskej spoločnosti v krajine, ktoré boli dlhý čas považované za veľmi problémové, pretože nereflektovali potreby veľkého množstva sociálnych skupín, medzi nimi i ľudí so zdravotným postihnutím.

Jej záujem o spoločnosť však nekončí na úrovni politiky. Začala sa zaoberať aj sociálnym podnikaním. V Addis Abebe otvorila inkluzívnu školu pre diskriminované deti s názvom Yetnebersh Academy. Škola ponúka inkluzívne, priateľské a prístupné prostredie pre 190 detí.

Nenechať nikoho stranou

V januári 2016 Yetnebersh začala pracovať v medzinárodnej organizácii Light for the World, ktorá vykonáva aktivity v oblasti zdravotného postihnutia a rozvoja, ako senior poradkyňa pre inklúziu. V organizácii pôsobila už skôr ako členka jej rady ambasádorov.

Yetnebersh sa so svojimi spolupracovníkmi zameriava v rámci boja proti chudobe na inklúziu a usiluje sa predovšetkým o zvyšovanie sebavedomia ľudí so zdravotným postihnutím a na ich aktívnu účasť v živote spoločnosti. Aktívne sa zapája do prepájania Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a bežného života, neúnavne napĺňa hlavnú zásadu agendy „Nenechať nikoho stranou“.

Ďalšie činnosti v oblasti obhajoby

Yetnebersh pracovala aj pre bývalý Sekretariát africkej organizácie osôb so zdravotným postihnutím, ktorý je v súčasnosti známy ako Africká aliancia zdravotného postihnutia, tiež v ženskom výbore Africkej únie nevidiacich.

Opakovane prispieva k rozvoju hnutia zdravotného postihnutia na národnej úrovni, napríklad prostredníctvom účasti v projektovom manažmente organizácie Federácia etiópskych národných asociácií osôb so zdravotným postihnutím (FENAPD) či predsedníctvom ženskej sekcie Etiópskej národnej asociácie nevidiacich (ENAB), ktoré vykonávala takmer desať rokov.

Ďalšou organizáciou, ktorej predsedá, je Etiópska národná sieť v oblasti zdravotného postihnutia (ENDAN). Ide o najväčšie konzorcium organizácií v tejto oblasti v Etiópii.

Činnosť Yetnebersh sa neobmedzuje len na oblasť zdravotného postihnutia. Je aktívna aj v iných organizáciách občianskej spoločnosti. Pôsobí napríklad ako spolupredsedníčka Etiópskeho federálneho fóra charitatívnych organizácií a spoločností, ktoré je nezávislým reprezentatívnym orgánom organizácií občianskej spoločnosti v Etiópii.

Ocenenia a úspechy

K ďalším významným oceneniam Yetnebersh patria cena AMANITARE, ktorú získala v roku 2003 v Južnej Afrike za presadzovanie sexuálneho a reprodukčného zdravia žien a dievčat, cena TIAW, ktorú dostala v roku 2011 vo Washingtone, DC.

Yetnebersh je aj regionálnou víťazkou súťaže o najvplyvnejšiu ženu v oblasti podnikania a vládnutia v Afrike za roky 2015-2016 v kategórii dobré životné podmienky. Cenu udeľovala prestížna organizácia CEO communications so sídlom v juhoafrickej Pretórii.

Odkaz: Sústreď sa na človeka

Vďaka neúnavnému úsiliu sa Yetnebersh podarilo zmeniť vnímanie zdravotného postihnutia v mysliach mnohých ľudí. Jej odkazom je: „Sústreď sa na človeka, nie na jeho zdravotné postihnutie. Máme jedno znevýhodnenie, ale 99 ďalších schopností, na ktorých sa dá stavať!“

Súčasnou ambíciou Yetnebersh je bojovať proti vylúčeniu 15 percent svetovej populácie so zdravotným postihnutím. Chce vytvoriť inkluzívne podmienky pre budúce generácie v rozvojových i tých rozvinutejších krajinách tak, aby sa národná realita prepájala s medzinárodnými rámcami.

Prevzaté zo stránky organizácie Light for the World (red)

Posunky.sk: Prekladový slovník slovenského jazyka - slovenského posunkového jazyka

Po dlhej a namáhavej práci je dvojjazyčný prekladový slovník slovenského jazyka - slovenského posunkového jazyka spustený. Možno ho nájsť na www.posunky.sk. Publikovalo ho občianske združenie Spolok nepočujúcich pedagógov.

Elektronický prekladový slovník je na Slovensku tzv. unikátnym dielom. Pozostáva z dvoch slovníkov, konkrétne z dvoch základných vyhľadávaní z východiskového jazyka do cieľového jazyka.

Prvým je zo slovenského jazyka do slovenského posunkového jazyka a vyhľadáva sa podľa dvoch možností: podľa zadaného slova a podľa tematických

celkov. Druhým typom vyhľadávania je zo slovenského posunkového jazyka do slovenského jazyka a vyhľadá sa najprv podľa typu posunkov, či je posunok jednoručný, alebo dvojručný symetrický, ak majú dve ruky zhodné tvary, prípadne dvojručný asymetrický, ak dve ruky majú svoj navzájom odlišný tvar.

Následne sa zisťuje podľa základných manuálnych častí posunkov: tvar ruky (konfigurácia ruky) a pozícia ruky/rúk v priestore.

Pod slovníkovým heslom nechýbajú údaje, ktoré sú dôležité pre slovník, napr. uvedenie slov hovoreného komponentu alebo orálneho komponentu, ktorý je dôležitou súčasťou posunkov.

Pri hovorenom komponente sa určujú tie slová, ktoré ústne a bezhlasne artikuluje väčšina nepočujúcich používateľov slovenského posunkového jazyka, napr. auto, mama, kvet. Opak pri orálnom komponente sa určujú pohyby pier a/alebo úst, ktoré používajú používatelia slovenského posunkového jazyka pri svojej posunkovej komunikácii, napr. AV, FIFI, mierne vyplazený jazyk.

Zo zemepisného hľadiska vieme, že sa na území Slovenska vyskytuje variantnosť, rozrôznenosť posunkov (ako jedna z vlastností prirodzeného jazyka), preto sú posunkov ako jednotky posunkového jazyka zaznamenávané aj podľa danej oblasti v krajine Slovenska.

Dosiaľ na Slovensku neexistoval prekladový slovník slovenského jazyka - slovenského posunkového jazyka, ktorý by obsahoval najmenej 5 000 slovných hesiel a ich posunkových ekvivalentov. K dnešnému dňu je do slovníka vložených 5283 hesiel. S týmto slovníkom ale nekončíme, budeme ho dopĺňať naďalej. Naším cieľom je, aby tento slovník obsahoval najmenej 13 000 hesiel a bol prospešný najmä pre školské účely a tlmočníkov slovenského posunkového jazyka.

Roman Vojtechovský

Posunky.sk: Prekladový slovník slovenského jazyka - slovenského posunkového jazyka vyšiel s finančnou podporou Nadácie Eset, Nadačného fondu Telekom pri Nadácii Pontis, Ministerstva kultúry SR a Bratislavského samosprávneho kraja. PRINTSCREEN WEBU

Pohotovostné identifikačné náramky s použitím on-line zdravotnej karty

Spoločnosť PohotovostID, ktorá predáva pohotovostné ID náramky, plánuje ich prepojenie s vlastnou on-line elektronickou zdravotnou kartou. Náramky tak budú môcť lepšie pomôcť v situáciách, kedy treba rýchle lekárske ošetrovanie, napr. v prípade pacienta s epileptickým záchvatom.

Prostredníctvom náramku sa záchranári rýchlo dostanú k dôležitým zdravotným informáciám o osobe, ktorá náramok nosí a budú môcť zistiť jej totožnosť. Jeho prostredníctvom sa budú môcť dozvedieť nielen meno a priezvisko užívateľa náramku, no aj základné informácie o jeho zdravotnom stave, informácie o tom, aké užíva lieky, kontakty na ošetrovúcich lekárov, vybrané údaje zo zdravotných záznamov a o jeho poistení a získať kontakt na blízku osobu ošetrovaného.

Priamo na náramku budú základné údaje o zdravotnom stave jeho majiteľa a z druhej strany náramku jeho ID číslo, ktoré bude slúžiť na identifikáciu osoby v núdzi. Pomocou ID čísla bude mať záchranár možnosť vstúpiť do on-line zdravotnej karty uvedenej osoby.

Karta nebude súčasťou oficiálnej zdravotnej karty pripravovanej alebo prevádzkovej zdravotníckym systémom, ale súčasťou špeciálneho systému spoločnosti PohotovostID.

Majiteľ ID náramku si vloží sám zdravotné údaje do on-line karty v rozsahu podľa vlastného uváženia. Ochranu údajov zabezpečí spoločnosť PohotovostID a ráta aj s prekladom do cudzích jazykov, aby pomohla aj pri cestovaní do zahraničia.

Zámer vytvoriť On-line zdravotnú kartu (OZK), ktorá bude prepojená s ID náramkom, je jednou z inovácií, ku ktorej spoločnosť priviedli skúsenosti z doterajšieho používania ID náramkov.

Podrobnejšie informácie o zámere a postupe jeho realizácie nájdete na webe spoločnosti www.pohotovostid.cz kde sa dajú náramky aj zakúpiť, zatiaľ však bez prepojenia na on-line zdravotnú kartu.

(red)